

Riktlinjer för enskilda avloppsanläggningar i Bollebygds kommun

Bollebygds kommun, Västra Götalands län
Antagna 2018-04-23, reviderad 2020-06-22
SBN2020/135

Lagstiftning

Miljöbalken

Avloppsvatten ska enligt miljöbalken 9 kapitlet § 7 avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljö inte uppkommer. Avloppsvatten är ett samlingsbegrepp för olika sorters förorenat vatten. Spillvatten från hushåll är en typ av avloppsvatten som bland annat innehåller bakterier och näringsämnen. För hushåll inom det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp behandlas detta genom anslutning till det kommunala avlopps nätet. För hushåll inom samfälligheter kan rening av avloppsvatten ske genom gemensamhetsanläggningar.

Om det inte finns möjlighet att ansluta sitt avlopp till det kommunala avlopps nätet eller annan gemensamhetsanläggning ska avloppsvattnet renas av en enskild avlopps anläggning. Med en enskild avlopps anläggning avses exempelvis en trekammarbrunn med efterföljande infiltration, markbädd eller minireningsverk.

Man måste alltid ansöka om tillstånd hos samhällsbyggnadsnämnden innan man inrättar en avlopps anordning som ska belastas med toalettavlopp enligt 13§ i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. En avlopps anordning utan WC-anslutning är oftast anmälningspliktig. Även detta görs skriftligt till samhällsbyggnadsnämnden.

Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd för små avlopps anordningar för hushållsspillvatten (HVMFS 2016:17)

Allmänna råden är Havs- och vattenmyndighetens tolkning av gällande lagstiftning och innehåller generella rekommendationer om tillämpning av lagar och regler. I de allmänna råden betonas anläggningarnas funktion istället för deras konstruktion. Enligt dessa råd är det tillsynsmyndigheten i kommunen som bedömer i vilka områden som det bör ställas strängare krav, hög skyddsnivå. I övriga områden gäller normal skyddsnivå. En skälighetsavvägning ska alltid göras och tillsynsmyndigheten ska utgå ifrån behoven och dessa kan variera i landskapet både med tanke på hälsoskydd och miljöskydd.

Strategiska dokument

De strategiska dokument som styr arbetet vid handläggningen av enskilda avlopp i Bollebygds kommun är:

- Skydds föreskrifter för vattenskyddsområden
- VA-plan för Bollebygds kommun
- Verksamhetsområde för allmänt VA
- Översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser
- Renhållningsordningen (hantering av slam/latrin)

Skyddsnivå

Enligt HVMFS 2016:17 är det upp till nämnden i varje kommun att bedöma vilka områden i kommunen som ska ha strängare reningskrav, det vill säga hög skyddsnivå. Ett område kan bedömas kräva hög skyddsnivå både ur hälsoskyddssynpunkt och miljöskyddssynpunkt. Skyddsnivån för hälsoskydd behöver inte vara den samma som för miljöskydd. I föreskrifterna finns sex kriterier, se nedan. I Bollebygds kommun gäller att då minst ett kriterier är uppfyllt ska hög skyddsnivå gälla för det skyddade intresset.

1. Utsläppet från anordningar av aktuell typ kan befaras ha negativ inverkan på det skyddade intresset i ett område som enligt 3 kap. 2 § förordningen

(2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön är upptaget i registret över skyddade områden.

2. Andra yt- eller grundvattentäkter för dricksvatten än sådana som avses i 1, finns inom anordningens påverkansområde och anordningen kan befaras bidra till olägenheter vad beträffar tillgången till vatten eller vattnets kvalitet i dessa täkter såsom dricksvatten till djur.
3. Skyddsintresset för områden som är skyddade enligt 7 kap. MB medför ett behov av särskilda försiktighetsmått.
4. Utsläpp av renat avloppsvatten sker direkt, utan föregående fördröjning i exempelvis dike, till känsligt ytvatten, t.ex. nära badplats.
5. Den sammanlagda belastningen i området är eller riskerar att bli hög på grund av antalet utsläppskällor; exempelvis inom s.k. omvandlingsområden där fritidsbebyggelse har omvandlats till permanentbostäder och där detta kan medföra successivt försämrad vattenkvalitet eller -kvantitet.
6. Recipient eller omgivning är känslig av andra skäl.

Krav på avloppsanläggningen

Grundkrav

- Dag- och dräneringsvatten leds inte till spillvattenanordningen.
- Avloppsanordningen är, med få undantag för infiltrerande del, tät för att hindra in- och utläckage av vatten.
- Avloppsanordningens funktion är enkel att kontrollera.
- Avloppsanordningen är utformad så att underhåll och service underlättas.
- Avloppsanordningen anläggs på ett sådant sätt och på en sådan plats att dess funktion kan upprätthållas under anordningens livslängd.
- Avloppsanordningen åtföljs av en drift- och underhållsinstruktion från leverantören som innehåller de uppgifter som behövs för att säkra anordningens funktion. Normalt bör ingå de uppgifter som finns i HVMFS 2016:17 bilaga 3.
- Avloppsanordningen är, i den mån det behövs, försedd med larm om det uppstår drift- eller andra funktionsstörningar. Ett larm bör alltid finnas som varnar innan en ansluten behållare för avloppsvattnet blivit full.
- Det finns möjlighet att ta prov på det avloppsvatten som kommer ut från anordningen i annat fall än när avloppsvattnet leds till en sluten behållare.

Krav för att uppnå hälsoskydd

Normal nivå:

1. Utsläpp av avloppsvatten medverkar inte till en väsentlig ökad risk för smitta eller annan olägenhet t.ex. lukt, där människor kan exponeras för det, exempelvis genom förorening av dricksvatten, grundvatten eller badvatten.
2. Den hantering av restprodukter från anordningen som äger rum på fastigheten kan skötas på ett hygieniskt acceptabelt sätt.

Hög nivå (utöver 1-2)

3. Ytterligare skyddsåtgärder utöver den huvudsakliga reningen i anordningen vidtas. Exempelvis kan det finnas behov av att förbjuda vissa utsläpp, att göra utsläppspunkten mer svårtillgänglig, att öka anordningens robusthet eller att lägga till reningssteg som ytterligare reducerar föroreningsinnehållet, ökar uppehållstiden, utjämnar varierande flöden eller tar emot eventuellt bräddat vatten.

Krav på att uppnå miljöskydd

Normal nivå

1. Teknik som begränsar användningen av vatten används t.ex. vattensnåla armaturer.
2. Fosfatfria tvättmedel och fosfatfria hushållskemikalier används.
3. Avloppsanordningen ska förväntas uppnå minst 90 % reduktion av organiska ämnen (mätt som BOD₇)
4. Avloppsanordningen ska förväntas uppnå minst 70 % reduktion av fosfor (tot-P)
5. Avloppsanordningen möjliggör återvinning av näringsämnen ur avloppsfraktioner eller andra restprodukter.
6. Åtgärder för att minimera risk för smitta eller annan olägenhet för djur.

Hög nivå (utöver 1-3, 5 och 6)

7. Avloppsanordningen ska förväntas uppnå minst 90 % reduktion av fosfor (tot-P).
8. Avloppsanordningen ska förväntas uppnå minst 50 % reduktion av kväve (tot-N).

I följande områden krävs hög skyddsnivå för miljöskydd vid inrättande av enskilda avlopp:

- Inom vattenskyddsområden, planerade vattenskyddsområden och större vattentäkter.
- Inom områden med sammanhållen bebyggelse eller där den sammanlagda belastningen är eller riskerar att bli hög på grund av antalet utsläppskällor.
- Inom 100 meter från strandlinjen vid sjöar och vattendrag som är klassade som vattenförekomster enligt Vatteninformationssystem Sverige (VISS).

I följande områden krävs hög skyddsnivå för hälsoskydd vid inrättande av enskilda avlopp:

- Inom vattenskyddsområden, planerade vattenskyddsområden och större vattentäkter.
- Vid kommunala badplatser eller där badvatten riskerar att påverkas.
- Inom påverkansområde för enskilda eller gemensamma dricksvattentäkter.
- Inom områden med sammanhållen bebyggelse eller där den sammanlagda belastningen är eller riskerar att bli hög på grund av antalet utsläppskällor.

Bedömning av anläggningars skyddsnivå

Exempel på anläggningar som bedöms uppfylla kraven med normal skyddsnivå:

- Slamavskiljning med efterföljande infiltration.
- Slamavskiljning med efterföljande markbädd och fosforfilter/efterpolering.
- Minireningsverk med efterpolering

Exempel på anläggningar som bedöms uppfylla kraven på hög skyddsnivå

Miljöskydd:

- Infiltration med förfällning av fosfor.
- Markbädd (otät) med förfällning av fosfor.
- Markbädd (tät) eller markbädd på burk med för- eller efterfällning av fosfor.
- Minireningsverk anpassade för hög skyddsnivå med efterpolering.
- Slamavskiljning med efterföljande infiltration, under förutsättning att jordmaterialet består av ett mäktigt sand- eller gruslager.
- Sluten tank för WC.

Hälsoskydd

- Minireningsverk, som klara minst badvattenkvalité, samt efterpolering.
- Markbädd (tät) med efterfällning av fosfor.
- Sluten tank för WC.

Minireningsverk har normalt inte tillräckligt hög reningsgrad av bakterier för att klara hög hälsoskyddsnivå. Hög hälsoskyddsnivå kan dock nås via komplettering av ytterligare rening i exempelvis en mindre infiltration, markbädd, kompaktfilter eller flyttande av utsläppspunkten.

Övriga anläggningar kan i vissa fall vara tillräckliga för att nå hög hälsoskyddsnivå beroende på mark- och grundvattenförhållanden. En sådan bedömning kan göras av hydrogeologisk expertis som då kan bedöma risker för människors hälsa, exempelvis risk för påverkan på närliggande brunnar.

Övriga riktlinjer för enskilda avlopp

Sluten tank

För att nyinstallation av sluten tank ska godkännas får endast WC anslutas, spolmängden får uppgå till maximalt 1 liter per spolning i genomsnitt och tankens storlek ska vara minst 3 m³.

Områden med kommunalt VA på gång

I områden där det är aktuellt med kommunalt vatten och avlopp (VA) inom en snar framtid kommer du som fastighetsägare inte att få tillstånd för en ny enskild avloppsanordning. Om du har en befintlig anläggning som orsakar olägenhet kan du däremot få ett tidsbegränsat tillstånd.

Områden där kommunalt VA planeras, men där det inte finns en fast tidsram när arbetet ska starta, gör samhällsbyggnadsnämnden en bedömning i varje enskilt fall om det är möjligt att bevilja tillstånd eller inte. Även här kan det vara aktuellt med tidsbegränsade tillstånd.

Avlopp från garage och dylikt

Avlopp från garage får inte ledas till den enskilda avloppsanordningen för hushållspillvatten.

Avlopp till komplementbyggnader

För installation av vattentoalett i komplementbyggnad krävs alltid en ansökan enligt miljöbalken. För komplementbyggnader med alla bostadsfunktioner (kök och hygien) ska avloppet dimensioneras som ett hushåll. För att ansluta komplementbyggnaden till befintligt avlopp ska avloppsanläggningen alltså vara dimensionerad för två hushåll. Vid komplementbyggnad med endast toalett och litet handfat räcker det att slamavskiljaren har större våtvolum. Är anläggningen äldre än 5 år kommer tillsyn göras innan tillstånd beviljas för påkopplingen.

Ordlista:

Avloppsanläggning- De samverkande komponenter som ingår i en komplett anläggning vars syfte är att behandla eller samla upp hushållspillvatten, t.ex. rörledningar, slamavskiljare, slutna tankar, infiltrationer, markbäddar och reningsverk

Avloppsvatten- Avloppsvatten kan bestå av dagvatten, toalettvatten, dränvatten och kylvatten

BDT-vatten- Bad-, disk-, och tvättvatten

Dagvatten- Nederbördsvatten, dvs. regn- eller smältvatten, som ytligt avrinner från gårdar, tomter, gator, vägar, taktäckta ytor eller liknande.

Dräneringsvatten - Vatten från avvattning av mark genom avledning av sjunkvatten och grundvatten i rörledningar eller dike.

Hushållspillvatten- Spillvatten från bostäder och serviceinrättningar, vilket till övervägande del utgörs av toalettvatten eller bad-, disk- och tvättvatten (BDT-vatten).

Vattenförekomst- Inom vattenförvaltningen har grundvatten, sjöar, vattendrag och kustvatten delats in i enheter. Enheterna kallas vattenförekomster och indelningen har bland annat skett utifrån storlekskriterier:

- Sjöar - yta över 0,5 km²
- Vattendrag - avrinningsområde över 10 km²
- Grundvatten - magasin med uttag över 10 m³/dygn eller uttag av dricksvatten för fler än 50 personer

Bilagor:

Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten (HVMFS 2016:17)

